

اوضاع در عربستان سعودی به نفع آمریکا است یا روسیه؟

به عقیده کارشناسان، اختلافات داخلی در عربستان و تاثیر آن بر اوضاع منطقه، نه تنها به نفع ریاض نخواهد بود، بلکه به ضرر آمریکا هم تمام شده و در نهایت این روسیه است که برنده این تحولات خواهد بود.

به گزارش آران نیوز: روزنامه اینترنتی «گازیتا.رو» در تحلیلی نوشته است: ملک سلمان، پادشاه عربستان سعودی فعلا قصد ندارد از تخت پادشاهی به نفع پسرش "محمد" که این اواخر فعالانه تلاش می کند تا حاکمیت در کشور را در دست خود بگیرد، پایین آید. دستگیری گسترده شاهزادگان سعودی که هفته پیش رخ داد، را می توان توضیحی نه تنها برای افزایش تمایلات اقتدارگر، بلکه خط مشی در راستای «انجام اصلاحاتی هرچند کم رنگ» در این کشور ارزیابی کرد. روند اوضاع سیاسی در عربستان سعودی روی وضعیت کلی در منطقه خاورمیانه و خلیج فارس تاثیر می گذارد و روسیه نیز احتمالا برنده وضعیت بوجود آمده خواهد بود.

جهان عرب و غرب هنوز در انتظار تغییراتی هستند که بعد از دستگیریهای گسترده مقامات الی رتبه عربستان، ممکن رخ دهد. "آندری باکلانوف" سفیر سابق روسیه در عربستان و نایب رئیس کنونی انجمن دیپلماتهای روس معتقد است، در جامعه سعودی نوعی رقابت غیرقابل اجتناب آغاز شده و وضعیت کنونی در این کشور نتیجه آن است که می تواند تغییرات بیشتری را نیز در پی داشته باشد.

به گفته این کارشناس، برخلاف دهها سال قبل مسائل مربوط به خانواده سلطنتی امروز بطور علنی بررسی می شود. البته مسلما تغییرات سیاسی چندان اساسی نخواهد بود.

اصلاحات سطحی به سبک پادشاهی عربستان

"تئودور کاراسیک" کارشناس ارشد موسسه «Gulf State Analytics» در واشنگتن معتقد است: «روند اوضاع در عربستان یادآور مبارزه با فساد مالی "یوری آندروپوف" دبیرکل حزب کمونیست در زمان اتحاد جماهیر شوروی است و شاهزاده "محمد بن سلمان" هم به اصطلاح «اصلاح گری» است که قصد دارد انقلابی علیه سران سابق این کشور که غرق فساد مالی هستند، راه بیاندازد. و این انقلاب ممکن است او را به تشکیل چهارمین دولت عربستان سعودی سوق دهد که قصد دارد از شر آداب و رسوم فرسوده در این کشور خلاص شود.»

البته فعلا ارزیابیها از روند اوضاع در عربستان سعودی بسیار متناقض است و برخی کارشناسان این رویدادها را صرفا مبارزه بر سر کسب قدرت می دانند که فقط ظاهرا اوضاع تغییر خواهد کرد و اصلاحات اساسی را به دنبال نخواهد داشت. برخی تحلیلگران هم معتقدند، اوضاع ریاض علامت مدرنیزه سازی واقعی است، برای اینکه مبارزه با فساد مالی شاهزادگان سعودی، برای توسعه این کشور، از جمله اصلاحات آموزشی و توسعه فناوریها، اهمیت زیادی دارد.

اوضاع در عربستان در واقع مبارزه بر سر کسب قدرت است

به عقیده "لئونید عیسیاف" استاد ارشد دانشگاه مدرسه عالی اقتصاد مسکو، کمیته ضدفساد مالی که شاهزاده محمد تشکیل داده، ابزار موثری برای مبارزه با فساد گسترده در این کشور نبوده و بیشتر ماشین مناسبی برای اعمال فشار بر مخالفان اوست.

"یوری بارمین" کارشناس مسائل خاورمیانه نیز می گوید: «در حقیقت آنچه در حال رخ دادن است دسیسه های داخل خانوادگی است که زیاد هم پیچیده نیست که بعد از مرگ پادشاه سابق عربستان، بخشی از آن روی سطح آمده و خود را نشان داده است.»

به گفته بارمین، وضعیت از آن جهت پیچیده می شود که عربستان سعودی بسته ترین جامعه در میان کشورهای خلیج فارس را دارد. ضمن اینکه پتانسیل برای دست به کار شدن نیروهای مختلف تندرو که هنوز در وضعیت خوابیده، ولی آماده اقدام برای مبارزه سیاسی و کسب قدرت هستند، نیز وجود دارد.

تاثیر اختلافات داخلی عربستان بر اوضاع در خاورمیانه

در شرایط تحولات اخیر در عربستان سعودی تغییرات در نقش این کشور در منطقه نیز آغاز شده است. دقیقا همزمان با دستگیری گسترده شاهزادگان، "سعد حریری" نخست وزیر لبنان هم که در سفر کاری در ریاض بسر میبرد، از سمت خویش استعفاء داد. گفته می شود که وی این اقدام را تحت فشار مقامات سعودی انجام داده است. "میشل عون" رئیس جمهوری لبنان خواستار توضیح در مورد عدم مراجعت حریری از عربستان به کشور شده است.

به عقیده برخی کارشناسان، رهبران عربستان نیاز داشتند که حریری استعفاء دهد تا آنها بتوانند از این طریق بر جنبش شیعه حزب الله لبنان که شریک راهبردی ایران و دشمن سرسخت ریاض است، اعمال فشار کنند.

ناظرین سیاسی نگران آن هستند که این دسیسه چینی به آغاز مناقشه جدیدی در منطقه در حالیکه اوضاع در سوریه آرام شده، بیانجامد.

به گفته بارمین، شاهزاده محمد به خاطر تمایلات ضدایرانی خود شهرت دارد و آمریکا هم از اقدامات ضد ایرانی وی آشکارا

حمایت می کند، برای اینکه مواضع دونالد ترامپ در خصوص مسائل خاورمیانه نیز دقیقا در همین راستاست. به عقیده برخی کارشناسان، مناقشه جدید در خاورمیانه، تاثیر منفی بر سیاست آمریکا در منطقه خواهد داشت. مسئله این است که اصلا تضمینی وجود ندارد که عربستان بتواند بعنوان برنده از چنین مناقشه ای در منطقه خارج شود. برغم امکانات مالی گسترده این کشور، ارتش عربستان در مقایسه با تواناییهای ارتش ایران، بسیار کم تجربه و غیرحرفه ای است و امکان مقابله با آن را نخواهد داشت.

رویارویی عربستان و ایران به یک مناقشه دیگر منطقه ای، یعنی یمن نیز مربوط می شود که ایران آشکارا و شدیداً با عملیات نظامی ائتلاف عربی به رهبری عربستان در یمن، مخالف است. البته هر نوع اقدام نظامی عربستان در خاک لبنان به دلایل کاملاً مشخص، به مراتب پیچیده تر از یمن بوده و امکان پیروزی ریاض در چنین درگیری بسیار کم است.

روسیه احتمالاً برنده اوضاع کنونی در خاورمیانه خواهد بود

باکلانوف، سفیر سابق روسیه در ریاض می گوید: «آمریکا فعلاً نیاز دارد تا اوضاع داخلی در عربستان که اصلی ترین متحدش در منطقه خاورمیانه است، با ثبات و آرام باشد. ولی تغییر رهبران آن اصلاً تحت تاثیر آمریکا نیست. ضمن اینکه در این کشور نیروهایی دارای تمایلات ضدآمریکایی هم وجود دارند.»

به عقیده این دیپلمات سابق، ولی اوضاع کنونی در عربستان در مجموع به نفع روسیه است. این مسئله به موضع گیری اصولی و صحیح مسکو در بازیهای سیاسی مربوط می شود که خود را درگیر مسائل داخلی سایر کشورها نمی کند.

باکلانوف یادآور شد که مطمئناً اوضاع کنونی در ریاض مانعی در راه تحقق توافقات بدست آمده در جریان سفر اخیر پادشاه سلمان و اعضا کابینه دولت وی به روسیه، بخصوص در زمینه همکاریهای نظامی-فنی بین دو کشور، بوجود نخواهد آورد.

"ویلیام بیمن" استاد دانشگاه استنفن فورد آمریکا نیز معتقد است که روسیه با موفقیت از سیاست «نشستن روی دو صندلی» که آمریکا در دوران جنگ سرد علیه اتحاد جماهیر شوروی استفاده می کرد، بهره می برد و این خط مشی را با موفقیت در برخورد با ایران و عربستان سعودی مورد استفاده قرار داده است، به گونه ای که بطور همزمان با هر دو این کشورها، روابط بسیار خوبی برقرار کرده و "ولادیمیر پوتین" رئیس جمهوری روسیه احتمالاً در هر صورت برنده روند اوضاع کنونی در منطقه خاورمیانه خواهد بود.